

AZ ELSŐ NŐI SIKER

a világ legveszélyesebb ugróversenyében

Április közepén futották a világ egyik legismertebb lóversenyfutamát, a brit ugrószezon legnehezebb versenyét, a liverpooli Grand Nationalt. A 6907 méteres futamban idén is harminc akadály várta a negyven indulót az Aintree Racecourse-on. A futam majd két évszázada a világ egyik legjobban várt lovaseseménye. Éppen ezért volt szenzáció, hogy a Grand National 185 éves története során most először sikerült hölgy lovasnak nyernie.

Történetünk 1836-ig nyúlik vissza, amikor William Lynn szállodatulajdonos, és William Molyneux, Sefton 2. grófja úgy döntöttek, futamot alapítanak. Megteheték, hiszen a két jó barát 1829-ben felépítette a mai napig álló, és a futamnak ott-hont adó Aintree versenyeret. Nagy kár, hogy a két Vilmos nem gondolt a Grand National elnevezésre, és beérték a valamilyen szerényebb hangzású Liverpool Grand

tént, hogy a kétszeres nyerő Becher százados felbukott az egyik ugrásnál, és beleesett az akadály mögött csergedező patakba. Amikor talpra állt, csak ennyit mondott: „A mindenségit! Vízet eddig csak konyakozás után ittam!” Talán ezért, talán a futam megszervezésében nyújtott segítségével vagy tréfából, a mai napig Becher's Brooknak (a brook jelentése patak, ér) nevezik a 152 centiméter magas ugrást.

nem voltak futamok, mert a liverpooli gyepen amerikai csapatok rendezkedtek be. 1964-ben híre kelt, hogy a pálya új tulajdonosa lakóparkká szeretné alakítani a versenyeret (milyen ismerős történet!), így megkezdődött az „utolsó Grand National” korszaka, amely húsz évig tartott. Mondanunk sem kell, nemzeti felsőhajtás jelezte a viharfelhők elvonulását. 1984 óta a Jockey Club tulajdonában áll a híres versenytér, az Aintree Racecourse.

A legnagyobb mezőny 1929-ben jött össze, amikor hatvanhat telivér állt starthoz, a legkisebb (ha az 1836. évi versenyt nem számoljuk) 1883-ban, ekkor csupán tízen indultak. Az előbbi a 100/1-en jegyzett Gregalach nyerte Tom Leaderrel; az utóbbi Kinsky Károly herceg, az Osztrák-Magyar Monarchia Londonba akkreditált katonai attaséja, saját lova, Zoedone nyergében. Talán nem érdektelen, ezért elmondjuk, Károly herceg az 1870-es évek végén Sisi királyné kíséretének tagjaként járt először a Grand Nationalen. Ekkor fogadta meg, hogy indul a versenyben (1882-ben harmadik helyen végzett Zoedone-nal). A főrend azonban nemcsak a brit lóversenyzésbe szeretett bele, hanem a szépséges Jennie Jerome-ba is, a későbbi miniszterelnök, Sir Winston Churchill édesanyjába. Barátságuk hosszú évekig tartott. A pályarekordot 1990 óta Mr. Frisk tartja, 8.47.8 alatt ért célba, a leglassabb időt pedig Lottery futotta (14.53.0), de ez megbó-

„1839-re nemzeti ügyé,
az egész szigetet lábba hozó eseménnyé vált
a nagy megmérettetés, amelyre az ország
legtávolabbi pontjairól is érkeztek lovak”

Steeple Chase-szel, mert azóta is ez a fő ellenérv azok tarsolyában, akik az első futamot 1839-re datálják. Kissé szórzállhatóságatónak tűnik az álláspont, de a lényegen mit sem változtat, 1839-re valóban nemzeti ügyé, az egész szigetet lábba hozó eseménnyé vált a nagy megmérettetés, amelyre az ország legtávolabbi pontjairól is érkeztek lovak.

Az első versenyen csak úrlovasok indulhattak, a Napóleon ellen vívott hadjáratban is érdemeket szerző Martin Becher százados aratta az első győzelmet The Duke nevű lován, sőt, 1837-ben is ugyanez a páros volt a leggyorsabb. 1839-ben tör-

Ha már az ugrásoknál tartunk és a tempónál, a közel 800-as tempóban (!) lefutott verseny kétkörös, így minden akadályt kétszer ugorják. Az első bemelegítő 137 centi magas, ezt követik a 147 és 152 centi magas ugrások, valamint a speciális angol ugrások, melyek 183 cm széles árokból és az azt követő 152 cm magas sövényből állnak. A 452 cm széles vizes ugrást egyszer, a verseny közepén kell megugrania a mezőnynek.

A verseny népszerűsége a kezdetek óta töretlen. Az első világháború alatt a futamot Gatwickben, a mai repülőtér helyén rendezték, a második világháború alatt

csátható egy úttörő esetében. 1928-ban az a furcsaság történt, hogy mindössze két telivér fejezte be a versenyt, Tipperary Tim és Billy Barton. Ha hihetünk a legendának, a 100/1-en jegyzett Tipperary Tim úrlovasának, William Duttonnak odakiáltott az egyik barátja start előtt: „Billy fiú! Csak akkor nyersz, ha mindenki felbukik”.

A Grand National korelnöke Peter Simple, az 1853. évi nyerő, aki tizenöt esztendősen hódította el a trófeát lovas-idomárjával, Tom Olliverrel. A legfiatalabb hősök az öt éves Alcibiade (1865), Regal (1876), Austerlitz (1877), Empress (1880) és Lutteur III (1909) voltak. A legidősebb győztes lovas a negyvennyolc esztendősen Dick Saunders volt Grittar nyergében (1982), a legfiatalabb a tizenhét éves amerikai Bruce Hobbs, Battleship társaként (1838).

A Grand National máig legsikeresebb lova Red Rum, aki három alkalommal nyerte a nagydíjat (1973, 1974, 1977). E felülmúlhatatlan teljesítmény elismeréseként az Aintree versenyter céljának közvetlen szomszédságába temették el a kitűnő telivért, miután távozott a nagy égi karámba. A Grand National történetében először 1977-ben indult hölgy lovas. Charlotte Brew teljesítménye bevonult a sporttörténelembe, még akkor is, ha nem tudta befejezni a versenyt, mert lova, Barony Fort az egyik ugrásnál ellenszegült. 1982-ben ért célba az első női lovas, Geraldine Rees, lova Cheers jóvoltából a nyolcadik helyen végeztek. Az idei Grand Nationalig a legjobb eredmény Katie Walsh nevéhez fűződőtt, aki harmadik helyen ért célba Seabass nyergében 2012-ben.

A nagy áttörés idén történt, amikor egy fantasztikus, hat győzelemmel záruló márciusi Cheltenham Fesztivál után a törékeny Rachael Blackmore jött, látott és győzött a remek Minella Times (2013 pher, Oscar – Triptoshan, Anshan) hátán. Az ír amazon harmadik alkalommal mázsált ki a félelmetes akadályversenyben. 2018-ban bukott, 2019-ben tizedik lett Valesur Lidón, idén pedig nem talált legyőzőre. E fantasztikus teljesítménnyel Blackmore kisszony lett a történelem első női zsokéja, aki megnyerte a Grand Nationalt. 2021-ben taroltak az ír idomításban álló lovak, az első öt helyen a zöld szigeten trenírozott telivérek végeztek.

**Kovács Botond,
Krebs András**